

בס"ד. ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשט"ז

(הנחה בלתי מוגה)

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ¹, ופירש רש"י אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם² כו', ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים³, שאם יאמרו אומות העולם לסטים אתם כו', יאמרו להם כל הארץ של הקב"ה היא ונתנה לאשר ישר בעיניו. וצריך להביין, דהנה התירוץ שאם יאמרו כו' אינו מספיק עדיין, שהרי תורה הוא מלשון הוראה⁴, שהיא ספר דינים בשביל ישראל, ומה נוגע לתרץ (צו באוֹרְעֵנֶן) בהתורה את קושיית אומות העולם. אך הענין בכללות הוא, דבעבודת הוי' ישנם ב' אופני עבודה, העבודה דהחודש הזה לכם, והעבודה דכח מעשיו הגיד לעמו. והנה, עיקר העבודה היא העבודה דהחודש הזה לכם, ולזאת מקשה שהי' צריך להתחיל מהחודש הזה לכם, ומתריך שפתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו, דגם זה הו"ע של עבודה, וגם בשביל עבודה זו יש צורך בענין התורה, ולכן פתח בבראשית, שקבעו (מ'הָאֵט אַרְיִינְגֶעשטעלט) גם ענין זה בתורה.

(ב) **והנה** ב' עבודות אלו הם ב' העבודות דיחודא עילאה ויחודא תתאה⁵, שהעבודה דהחודש הזה לכם היא העבודה דיחודא, והעבודה דכח מעשיו היא העבודה דיחודא, וב' היחודים דיחודא ויחודא נמשכים מב' הדעות דדעת עליון ודעת תחתון. והענין בזה דהנה נתבאר לעיל⁶ בהמשך המאמרים הקודמים⁷ מ"ש בזהר⁸ ע"פ⁹ כי אל דעות הוי', דעות תרין, שיש ב' דעות, דעת עליון ודעת תחתון¹⁰, וב' דעות אלו הם

(6) ד"ה ולקחתם לכם דיום ב' דחג הסוכות פ"ב (לעיל ס"ע 37 ואילך).
 (7) ראה ד"ה זה היום תחלת מעשיך והמאמרים שלאחריו תרע"ו (המשך תער"ב שם ע' א'קמ ואילך).
 (8) תקוני זהר תס"ט בתחילתו.
 (9) שמואל-א, ב, ג.
 (10) ראה תו"א יתרו סח, א. לקו"ת פ' ראה כג, ד. שמע"צ פג, א. ובכ"מ.

(1) פרשתנו א, א.
 (2) בא יב, ב.
 (3) תהלים קיא, ו.
 (4) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. וראה זח"ג נג, ב. לקו"ש ח"ט ע' 462.
 (5) בהבא לקמן — ראה ד"ה בראשית ברא תרע"ו (המשך תער"ב ח"ב ע' א'קעה ואילך).
 וראה גם ד"ה ביום השמע"צ וד"ה בראשית ברא דאשתקד פ"ב ואילך (סה"מ תשט"ו ע' יא ואילך; ע' יט ואילך).

באלקות גופא, כדמשמע מלשון הפסוק אל דעות הוי', שבאלקות גופא ישנם ב' הדעות. ונתבאר לעיל שב' דעות אלו באלקות הם ב' בחינות האין, האין של היש האמיתי, והאין של היש הנברא. וכמו שהוא בענין העולמות, הוא ההפרש בין אצילות לבי"ע, שבבי"ע הוא האין של היש הנברא, ובאצילות הוא האין של היש האמיתי. ובפרטיות יותר הנה באצילות גופא ישנם ב' הבחינות, דבחכמה תתאה (בחינת המלכות) מקור לבי"ע הוא האין של יש הנברא, ובחכמה עילאה שהוא עיקר האצילות, כמאמר¹¹ אבא עילאה מקנא באצילות, הוא האין של יש האמיתי.

אמנם¹² באמת הנה כללות האצילות (גם חכמה עילאה) הוא רק בחינת האין של יש הנברא. דהנה, במאמר פתח אליהו איתא¹³, אנת הוא דאפיקת עשר תקונין, שהם הע"ס, ומסיים שם בהתהוות עולמות בי"ע, היינו שכל הע"ס הם לצורך בי"ע. וכן איתא בתקוני זהר¹⁴ ע"פ בראשית ברא, שחשיב כל הע"ס בתיבת בראשית, ואומר הא כולהו עשר אם חסר חד לא אשתלם בריאה כו', וכיון שכל הע"ס הם לצורך בי"ע, הרי הם בכלל האין של יש הנברא. ונוסף על ההוכחה שהע"ס דאצילות הם בחינת האין של יש הנברא, מזה שהם לצורך בי"ע, יש גם הוכחה לזה מאצילות גופא. דהנה, אצילות נקרא בשם יש הנאצל, ומכיון שהוא בחינת יש ולא יש האמיתי, א"כ הרי הוא בכלל יש הנברא, יש הנאצל, ועכ"פ יש הנמצא. וזהו מה שאצילות נקרא בשם עולם, עולם האצילות, דעולם הוא מלשון העלם והסתר¹⁵, והכלים דאצילות הם בבחינת הגבלה, והיינו, דעם היות שהגבלת הכלים דאצילות אינה כלל כההגבלה דבי"ע, מ"מ ה"ז בבחינת הגבלה, כדאיתא באגה"ק¹⁶, וא"כ הרי הם בכלל יש הנמצא. ומזה מובן שגם האור המתלבש בהכלים ובעולם האצילות אינו בחינת האין של יש האמיתי, אלא הוא האין של יש הנברא, שהרי כל התלבשות היא במדידה והגבלה, ומאחר שהאור מתלבש בהכלים, ה"ה האין של יש הנמצא¹⁷. וכמו"כ הוא למעלה יותר, בבחינת הכתר, שיש שם ג"כ ב' בחינות אין. דהנה בכתר יש בו מבחינה תחתונה שבמאציל

(14) תס"ט (קטז, א).

(15) לק"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.

(16) ס"כ.

(17) בזכרון אחדים: וזהו בחיצוניות

החכמה דוקא, אבל פנימיות החכמה היא האין

של יש האמיתי.

(11) רמ"ז לזח"ב רכ, ב. תו"א משפטים

עה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 119. וש"נ.

(12) בהבא לקמן — ראה ד"ה ביום

השמיני עצרת תרע"ו (המשך תרע"ב שם ע'

אקסח ואילך).

(13) תקר"ז בהקדמה (יז, א).

ויש בו מה שהוא ראש ומקור לנאצלים¹⁸, וידוע¹⁹ שגם בחינה תחתונה שבמאציל הוא רק הארה בלבד, דלכך שייך בזה לומר בחינה תחתונה לפי שהוא הארה בלבד, וכל הארה הוא בחינת אין, אלא שזהו האין של יש האמיתי. ומה שהוא ראש ומקור לנאצלים הוא האין של היש הנברא. והיינו דמחצה התחתונה שבכתר הוא האין של יש הנברא, ובחינת עתיק הוא האין של היש האמיתי. ובעומק יותר עיקר בחינת האין של היש האמיתי הוא בחינת ג"ר דעתיק, שהרי הז"ת דעתיק להיות שע"י בחינת אריך הם מתלבשים בהמדריגות שלמטה, לכן אינם אמיתית הענין של יש האמיתי, אמנם ג"ר דעתיק, ובפרט בחינת רדל"א, רישא דלא אתיידע, שאין בזה ענין של התלבשות כלל, הנה הוא אמיתית ענין האין של יש האמיתי.

ג) **והנה** כמו"כ יש גם בהקו ב' בחינות אין הנ"ל. דהנה, כללות הקו הוא בחינת אין, להיותו הארה בלבד, וכמ"ש²⁰ באורך נראה אור, דבאורך הוא האור שלפני הצמצום, שגם הוא רק אור והארה בלבד, ומבחינת האור דבאורך נראה אור בגילוי הקו לאחר הצמצום, שהוא הארה דהארה בלבד, והרי כל הארה הוא בחינת אין. ובאין זה יש בו ב' בחינות, האין של יש האמיתי והאין של יש הנמצא, שהם פנימיות הקו וחיצוניות הקו. דהנה בענין הקו איתא שהוא עשוי מנקודות נפרדות²¹, והו"ע הע"ס שבהקו, כפי שנפרטו במדריגות פרטיות, והיינו, שהספירות שבהקו אינם כמו הספירות שקודם הצמצום, אף שגם קודם הצמצום יש ע"ס, ובפרט מצד ההשערה בכח, דכששער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל²², אזי נעשו ע"ס²³, מ"מ, הע"ס כמו שהם קודם הצמצום הם בתכלית האחדות, משא"כ הע"ס שבהקו נאמר עליהם הלשון נקודות נפרדות, דנפרדות פירושו שהם בחינת ספירות ממש, אלא דכמו שהם בהקו הם נקודות היינו שהם בבחינת פשיטות עדיין, אבל מ"מ הרי הם מציאות דספירות. וענין זה יתכן בחיצוניות הקו דוקא, דחיצוניות הקו יש בו התחלקות הספירות, התחלקות מעלה ומטה, וכיון שיש בו התחלקות הרי זה פועל שיהי' בו גם התלבשות, כידוע דחיצוניות הקו

(22) ראה מקדש מלך לזח"א טו, א.
(23) ראה פרדס שער יא (שער הצחצחות)
פ"ג. לקו"ת אחרי כו, סע"ב ואילך. מסעי צה,
א. דרושים לר"ה נה, סע"א ואילך. ד"ה מה
רבו מעשיך תרמ"ד (סה"מ תרמ"ד (קה"ת,
תשס"ב) ע' שיח). ובכ"מ.

(18) ראה ע"ח שער מב (שער דרושי
אבי"ע) פ"א.
(19) ראה לקו"ת שה"ש ח, א ואילך.
(20) תהלים לו, יו"ד.
(21) ראה שער היחוד לאדמו"ר האמצעי
פ"ד (קכ, א). סה"מ תרנ"ב ע' צו. ע' ק ואילך.
המשך תער"ב ח"א ע' נא. ס"ע רמה ואילך.

יש בו התלבשות. וטעם הדבר הוא, דכיון שהקו נמשך ע"י הצמצום, ותכלית ענין הצמצום הוא שיהי' התחלקות והתלבשות, לזאת נעשה בו התחלקות והתלבשות. והיינו, דעם היות ששרש הקו הוא מזה שחזר והאיר האור שנסתלק לצדדין, שזהו האור שקודם הצמצום, מ"מ, להיות שזה גופא שחזר והאיר הוא ע"י הפסק הצמצום, לזאת יש בו פעולת הצמצום, והו"ע ההתחלקות וההתלבשות שבהקו. אמנם, כל זה הוא בחיצוניות הקו, משא"כ פנימיות הקו לא יש בו התחלקות והתלבשות, והיינו, שענין ההתלבשות כמו בחיצוניות הקו שמתלבש בדבר שחוץ ממנו, לא יש בפנימיות הקו, וענין ההתלבשות שבפנימיות הקו הוא רק באלקות גופא.

וטעם החילוק שבין פנימיות הקו וחיצוניות הקו הוא מצד שרשם, דפנימיות הקו שרשו מת"ת הנעלם, וחיצוניות הקו שרשו מבחינת מלכות דא"ס. והענין בזה, דאיתא במקדש מלך²⁴ ששיער בעצמו כביכול הע"ס וכאשר שיער בחינת המלכות שיער מקום לעמידת העולמות, ובזה הי' הצמצום שנעשה חלל ומקום פנוי והאור נסתלק למעלה בבחינת מקיף על מקום החלל, ואח"כ המשיך קו א' דק מן האור העיגול שלו כו', והיינו שמהאור שנסתלק נמשך אח"כ הקו, שזהו בחינת מלכות דא"ס, והוא האור שנגע בו הצמצום. אמנם בהגהת הרמ"ז²⁵ איתא דשרש הקו הוא מבחינת ת"ת הנעלם, והוא האור שלא נגע בו הצמצום. והובא ג"כ בפירושו הצ"צ לתהלים²⁶ ע"פ²⁷ אל אלקים הוי' דבר ויקרא ארץ, דאל אלקים הוי' הם חג"ת הנעלמים שבאוא"ס, והוי' הוא הקו, וא"כ שרש הקו הוא מת"ת הנעלם, והוא האור שלא נגע בו הצמצום. ומבואר בזה שאין סתירה בדבר, דמ"ש שהמשכת הקו הוא מהאור שנסתלק שהוא מבחינת מלכות דא"ס קאי על חיצוניות הקו, ולהיות ששרש המשכתו הוא מהאור שנגע בו הצמצום, לכן הנה באור זה שייך פעולת הצמצום, והו"ע ההתחלקות וההתלבשות, ומ"ש דשרש המשכתו הקו הוא מת"ת הנעלם, קאי על פנימיות הקו, ולהיות דשרש המשכתו הוא מהאור שלא נגע בו הצמצום, לכן לא שייך שיהי' בו פעולת הצמצום, וזהו הטעם שבפנימיות הקו לא יש התחלקות והתלבשות. והנה, מזה גופא שפנימיות הקו שרשו מת"ת הנעלם, יובן ענינו של פנימיות

תער"ב ח"א ע' תקנוד. סה"מ תרח"ץ ע' קכב. וש"נ.

(24) שבהערה 22.

(25) בספר אוצרות חיים בתחילתו.

(27) תהלים נ, א.

(26) יהל אור ע' קצ. וראה גם המשך

הקו. דהנה ידוע שתפארת עולה עד הכתר²⁸, וידוע הביאור בזה דהגם שכל הספירות עולים עד הכתר, מ"מ, עליית כל הספירות היא רק בחיצוניות הכתר, משא"כ ת"ת, קו האמצעי, עולה בפנימיות הכתר²⁹. וכמו"כ יובן בפנימיות הקו ששרשו מת"ת הנעלם, והיינו בפנימיות הקו הוא מגיע בפנימיות ועצמות א"ס ב"ה. וזהו שבהקו יש ב' בחינות האין, דחיצוניות הקו הוא האין של יש הנמצא, ופנימיות הקו הוא האין של יש האמיתי, שמגיע בפנימיות ועצמות א"ס ב"ה.

ד) **ולהבין** זה בתוספות ביאור, יובן בהקדים מ"ש³⁰ ברוך כבוד הוי' ממקומו, דכבוד הוי' הוא בחינת המלכות³¹, כמ"ש³² כבוד מלכותך יאמרו, דבמלוכה העיקר הוא הכבוד, שלכן מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול³³, לפי שעיקר המלוכה הוא הכבוד, וברוך כבוד הוי' ממקומו היינו שבחינת המלכות יומשך ממקורו ושרשו. וצריך להבין מהו הענין שצריך להמשיך בחינת המלכות ממקורו, הרי ישנה בחינת המלכות, ולמה צריך להמשיכה. גם צריך להבין מהו השרש ומקור דמלכות שמשם צריכה להיות ההמשכה. ויובן בהקדים מ"ש³⁴ עד שלא נברא העולם (שפירושו גם עד שלא נאצל האצילות), הי' הוא ושמו בלבד, דהוא קאי על העצמות, ושמו קאי על האור. ובפרטיות באור גופא, הנה בחינת הוא קאי על עצם האור, ושמו קאי על התפשטות האור, המתחלקת לב' מדריגות, גילוי לעצמו וגילוי לזולתו, דגילוי לעצמו היינו שהגילוי הוא מצד העצם מבלי לחשוב כלל אודות מקבל, וגילוי לזולתו היינו שבעצמו גופא הרי זה באופן שיש כבר ענין של מחשבה אודות זולת (מ'נעמט שוין אין באַטראַכט אַ זולת) שלאחר זמן יוכל לקבל. וצריך להבין ענין מציאות השם קודם שנברא העולם, הרי כל ענין השם הוא בשביל הזולת, דגם למטה כל השם הוא בשביל הזולת שיוכל לקוראו ויפנה אליו, שהרי ענין המשכת החיות שע"י השם הוא בהעלם, אבל הגילוי דהשם הוא בשביל הזולת, וא"כ מהו"ע השם כמו שהי' קודם שנבה"ע שהי' הוא ושמו בלבד. והגם שנתבאר במאמר הקודם³⁵ שחיבור האורות וכלים הוא כדוגמת חיבור הנשמה והגוף, ולכן הנה כשם שחיבור

(32) תהלים קמה, יא.

(33) קדושין לב, ב.

(34) פדר"א פ"ג.

(35) ד"ה כי נער ישראל דיום שמח"ת פ"ה

(לעיל ע' 120 ואילך).

(28) ראה לקו"ת מסעי צו, ב. ובכ"מ.

(29) ראה תורת חיים נח סה, ב. המשך

תער"ב ח"א ס"ע רכ ואילך. ובכ"מ.

(30) יחזקאל ג, יב.

(31) ראה לקו"ת ויקרא א, סע"א. ובכ"מ.

הנשמה והגוף הוא ע"י השם שהשם הוא צינור להמשכת החיות, כמו"כ גם חיבור האורות וכלים הוא ע"י השם, שזהו"ע ד' השמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שע"י שמות אלו נעשית המשכת האורות בהכלים³⁶, והיינו, שלפי אופן חלופי השמות וצירופיהם נעשה המשכת האור, הנה כל זה שייך בהכלים שצריכים להשמות, אמנם כמו שהוא בלבד הרי הוא למעלה מאורות וכלים, וא"כ מהו"ע השם, שהרי כל ענין השם הוא בשביל הזולת שיהי' שייך ענין הקריאה, כמ"ש³⁷ הודו להוי' קראו בשמו, שענין הקריאה (קראו) הוא מצד זה שישנו ענין השם (בשמו), והיינו, שכל ענין השם הוא בשביל הקריאה, אמנם כאשר הוא בלבד, למעלה מענין הקריאה (דענין הקריאה שייך כאשר יש זולת דוקא), מהו ענין השם.

ויובן בהקדים מ"ש³⁸ כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שהמחשבה שלמעלה אינה כמו מחשבה למטה³⁹, דלמטה לא נעשה שום התהוות מהמחשבה, והיינו, שלא זו בלבד שלא נעשה התחדשות מהמחשבה, אלא שאפילו איזה תוספות אור וחיות לא יהי' מהמחשבה, ואינו דומה לדיבור שממנו יכול להיות איזה דבר וכמו אמר מלכא עקר טורא⁴⁰, ובדבר מלך שלטון⁴¹, משא"כ מהמחשבה לא יתהווה מאומה. ועז"נ כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שלמעלה יש התהוות מהמחשבה, ואדרבה עיקר ההתהוות וההתחדשות הוא מהמחשבה, כידוע שהתחדשות המציאות הוא בעולם הבריאה, דביצירה הוא רק גילוי ההעלם דבריאה, ומה שביצירה הוא בבחינת ישות יותר הרי זה רק מצד הגילוי, דלהיותו גילוי יותר הרי הוא במציאות יותר, אבל התחדשות המציאות הוא בבריאה, והיינו דעם היות שהמציאות שבבריאה אינו דומה להמציאות דיצירה ומכ"ש להמציאות דעשי', מ"מ, המציאות דעשי' ויצירה אינו אלא גילוי מהמציאות דבריאה, אבל התחלת המציאות היא בבריאה, דבריאה היא בחינת מחשבה, ושם הוא התחלת המציאות. ועד"מ באדם למטה הנה אותיות הדיבור אינם אלא גילוי מאותיות המחשבה, אבל התחדשות האותיות הוא במחשבה, שהרי למעלה ממחשבה לא יש כלל אותיות. וכמו"כ הוא בעולמות, שהתחדשות המציאות היא בבריאה, שהוא בחינת

(39) ראה פרדס, לקו"ת מסעי ודרושים לר"ה וד"ה מה רבו שבערה 23.

(40) ב"ב ג, סע"ב.

(41) קהלת ח, ד.

(36) ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתכ ואילך.

(37) תהלים קה, א. דברי הימים"א טז, ח.

(38) ישע"י נה, ח.

מחשבה. וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שלמעלה יש התהוות מהמחשבה, והו"ע עולם הבריאה. ולמעלה יותר בכללות העולמות הוא בחינת מחשבה הקדומה דא"ק, ולמעלה יותר הוא בחינת מלכות דא"ס שאחרי הצמצום, ולמעלה יותר הוא בחינת מלכות דא"ס שקודם הצמצום, והוא מחשבה הקדומה דאנא אמלוך⁴², שממנה נתהוו העולמות בכח, דשיער עצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל, אלא שהתהוות בפועל הי' אח"כ ע"י בחינת מחה"ק דא"ק, טהירו תתאה, ואח"כ ע"י בחינת מלכות דאצילות שממנה נתהוו ב"ע בפועל, אמנם ההתהוות בכח נעשה כבר מהמחשבה דאנא אמלוך שקודם הצמצום, דכד סליק ברעותא למברי עלמא⁴³, כבר נתהווה הכל בכח²³, כמאמר⁴⁴ גליף גליפו בטהירו עילאה, וכפל הלשון גליף גליפו, הוא כנגד עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא שנתהוו ממחשבה ודיבור, והיינו, שב' בחינות אלו נתהוו כבר בכח בבחינת טהירו עילאה.

אמנם מצד ריחוק הערך דכל העולמות לבחינת מלכות דא"ס, אין שייך שיהי' מלך עליהם, שהרי ענין המלכות הוא כמאמר⁴⁵ אין מלך בלא עם, היינו שיש איזה ערך ותפיסת מקום כו', ומצד ריחוק הערך למלכות דא"ס הרי זה כמו שהאדם יתפאר לפני הזבוב, דכן ויותר מכן לאין קץ במלכות דא"ס שיהי' מלך על עם. ועל זה הוא הבקשת רחמים רבים ברוך כבוד הוי' ממקומו, ממקורו ושרשו, דבכדי שתהי' מחשבה הקדומה דאנא אמלוך, צריך להמשיך ממקורו ושרשו. וביאור הדברים הוא, דהנה במחשבה גופא יש ב' בחינות, מחשבה וכח המחשבה, דמחשבה הוא כמו שהוא חושב באיזה פרט, היינו שהמחשבה מתלבשת באיזה פרט, וכח המחשבה הוא כמו שהוא מיוחד עם העצם, שאינו מלוכב באיזה פרט, ומכח המחשבה נמשך אח"כ בחינת המחשבה שמתלבש באיזה פרט. וכמו"כ יובן למעלה, שמחשבה הקדומה דאנא אמלוך הוא מחשבה פרטית, וצריך להמשיכה ממקורה ושרשה. דהנה בחינת מחשבה הקדומה דאנא אמלוך הוא בחינת התנשאות שעל הזולת, שעז"נ אין מלך בלא עם, והיינו שבהתנשאות על הזולת נוגע הזולת ותפיסת מקום שלו, ולמעלה מזה הו"ע ההתנשאות שמצד עצמו, שאין

42) אד"ר — הובא בד"רמ"צ קע, סע"ב. מ"ן ומ"ד) דרוש ב. לקו"ת שה"ש טז, א.

44) ראה לקו"ת נשא כא, ד. ראה זח"א ומק"מ שבהערה 22.

43) זח"א פו, סע"ב. וראה גם עץ חיים 45) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. תניא

שער יו"ד (שער התיקון) פ"ב. שער לט (שער שער היחוד והאמונה רפ"ז. ועוד.

נוגע הזולת (ותפיסת מקום שלו), ועד"מ במי שיש לו נשמה כללית, שהוא למעלה מזולת, להיותו מנושא ומרומם בעצם. ומההתנשאות שמצד עצמו נמשך אח"כ ההתנשאות על הזולת, והיינו, דעם היות שההתנשאות שמצד עצמו היא למעלה לגמרי מזולת, מ"מ, נמשך מזה אח"כ ההתנשאות שעל הזולת ע"י ההכתרה. וב' בחינות אלו בההתנשאות הו"ע הוד מלך והדרת מלך⁴⁶, דבחינת הוד מלך הוא כמו שהמלך הוא בהיכלו, למעלה מהזולת, אמנם בחינת הדרת מלך הו"ע ההתנשאות כמו ששייך אל הזולת, כמאמר⁴⁷ ברוב עם הדרת מלך, דמבחינת הדרת מלך נעשה ריבוי התחלקות הנבראים. וזהו ברוך כבוד הוי' ממקומו, ממקורו ושרשו, כי ענין ההתנשאות שעל הזולת צריך להמשיך מההתנשאות שמצד עצמו.

ועפ"ז יובן שרש ההפרש בין פנימיות הקו לחיצוניות הקו, דהנה, ההפרש בין התנשאות שעל הזולת והתנשאות שמצד עצמו הוא, שבהתנשאות שעל הזולת ישנו תפיסת מקום של העולמות, משא"כ בהתנשאות שמצד עצמו שהוא למעלה מזה. וזהו שרש החילוק בין פנימיות הקו לחיצוניות הקו, דמהתנשאות שעל הזולת נעשה אח"כ חיצוניות הקו, והוא האין של יש הנמצא, ומהתנשאות שמצד עצמו נעשה אח"כ פנימיות הקו, והוא האין של יש האמיתי.

(ה) **והנה** כשם שלמעלה יש ב' דעות, דעת עליון ודעת תחתון, ששניהם הם באלקות, והם ב' בחינות האין, אין של יש האמיתי ואין של יש הנברא, כמו"כ צריך להיות ב' הדעות גם בעבודת האדם, והם ב' היחודים דיוח"ע ויחור"ת, שזהו"ע יחוד הוי' ואלקים, שיש בו ב' אופנים, שילוב הוי' באלקים ואד', ושילוב אד' ואלקים בהוי'. והענין בזה, דהנה, אלקים ואד' הו"ע אחד, ששניהם הוא בספירת המלכות, אלא דאלקים הוא במלכות כמו שהיא באצילות, ואד' הוא כמו שנעשה אדון לכל בריותיך⁴⁸. וביאור הענין, דהנה, שם אד' הוא בחינת דיבור העליון, כמו הדיבור ששייך אל הזולת. ויובן מהחילוק דמחשבה ודיבור שבנפש האדם למטה, שמחשבה מיוחדת עם עצם חיות הנפש ומלבשת לכחות הנפש גם כמו שאינם במציאות, וזהו הטעם מה שהמחשבה היא תמידית, דגם כאשר אינו מרגיש שהוא חושב הנה באמת גם אז ישנה המחשבה בעולם, שבהעלם הוא חושב תמיד, אלא שאינו מרגיש את מחשבתו, וכמו

(47) משלי יד, כח.

(48) ב"ר פ"ז, ד.

(46) ראה גם המשך תער"ב ח"א ע' רלו

ואילך.

ששואלין לאדם מה אתה חושב, ומשיב שאינו חושב דבר, ובאמת הוא חושב, ולכן שייך השאלה מה הוא חושב, רק שהוא מחשבה שאינה מורגשת כו', ולכן לפעמים תופס את עצמו (ער כאַפּט זיך) לפתע שחושב (אַז ער איז פאַרטראַכט) בענין פלוני, והוא לפי שהמחשבה משוטטת תמיד. בדביבור יש עת לדבר ועת לחשות⁴⁹, וכמו"כ הוא בכל הכחות, גם ככח היותר עליון שהוא כח השכל, שיש זמן שמוחו פנוי מגילוי השכל, משא"כ המחשבה היא בתמידות. וטעם הדבר הוא, לפי שהמחשבה מלבשת את כח השכל כמו שהוא קודם שבא בבחינת מהות ומציאות שכל עדיין. והו"ע והחכמה מאין תמצא⁵⁰, שיש בזה ג' בחינות, דכח המשכיל שאינו מורגש הוא בחינת אין, וההמשכה מכח המשכיל שהוא ההכנה ועלולית להשכיל שכלים פרטיים (שזוהי מעלתו של החכם גדול, שההכנה לשכלים פרטיים היא אצלו בריבוי יותר שמרגיש אשר יוכל להשכיל) נקראת והחכמה מאין, והשכל כמו שהוא בא במציאות ממש הוא בחינת תמצא. וענין זה שהמחשבה מלביש להשכל הוא לא רק להמציאות דשכל, אלא גם להבחינה הממוצעת שהיא ההכנה לשכלים פרטיים קודם שבא השכל במציאות ממש. ולהיות שהמחשבה מלבשת להשכל גם כשאינו במציאות, לכן, אף שבשכל יש הפסק, מ"מ המחשבה היא בתמידות. אמנם הדיבור הוא מלביש להכחות רק כמו שהם במציאות דוקא, ובזה גופא כמו שהם מתרחקים מהנפש, שהרי בשעת נביעת השכל (דער שטראַם פון שכל) ותוקף המדות (בשעת די מדות זיינען מיט אַ שטורעם) אינו יכול לדבר, ומה שרואים לפעמים שבטרדת עומק השכל או המדה נפלט מפיו כמה דיבורים, הנה דיבור זה אינו דיבור ממש, אלא הוא כמו שהדיבור בטל וכלול בשכל או במדות, דענין הדיבור הוא שמלביש את הכחות כמו שהם מתרחקים מהנפש דוקא. והענין בזה, שלבוש הדיבור הוא לבוש גשמי, דאותיות הדיבור הם מה' מוצאות הפה, ולהיותו לבוש גשמי, אינו מלביש לרוחניות הנפש, כי אם להכחות כמו שהם במציאות וכמו שהם מתרחקים ממקורם דוקא, משא"כ לבוש המחשבה שהוא לבוש רוחני, הרי הוא מלביש לרוחניות הנפש, ואף שגם אותיות המחשבה נמשכים מה' מוצאות, מ"מ, מוצאות אלו הם רוחניים. ומטעם זה הנה גם ההתחלקות שבמחשבה אינו דומה להתחלקות הדיבור, ולכן מה שחושב במחשבה אחת ובמיעוט זמן, הרי זה בא בדביבור בריבוי התחלקות בהרבה צירופים ובריבוי זמן.

(50) איוב כח, יב.

(49) ע"פ קהלת ג, ז.

והנה כשם שההפרש בין מחשבה ודיבור למטה הוא שמחשבה היא מיוחדת ולעצמו, משא"כ הדיבור הוא בריחוק ממקורו, שלכן הוא בשביל הזולת, עד"ז יוכן גם למעלה בהשמות הוי' ואד', דאד' הוא כמו הדיבור, שהוא בשביל העולמות, שע"י שם אד' נעשה מציאות העולמות. אמנם שילוב הוי' באד' הוא שיהי' גילוי שם הוי' באד', ויהי' גילוי אלקות בעולם, שזהו כללות עבודת האדם בהיחוד דהוי' ואלקים, אך שילוב זה (הוי' באד') הוא באופן שהעיקר הוא המציאות שמשם אד' (שהרי השילוב הוא באופן שאות הראשון גובר⁵²), אלא דלהיות שהכוונה היא שיהי' גילוי אלקות בעולמות, שזוהי כוונת הבריאה שמצד טבע הטוב להטיב שיכירו גדולתו כו'⁵³, שלכן לא היתה ההתהוות מהצמצום בלבד, כי אם ע"י סדר השתלשלות, בכדי שיהי' הגילוי, והיינו, דאף שההתהוות היא ע"י הצמצום שהוא העלם, מ"מ הכוונה בזה שיהי' אח"כ גילוי, הנה לזה ישנו שילוב הוי' באד', שיהי' גילוי אלקות בנבראים, אבל מ"מ ההתגברות הוא משם אד', שנשאר המציאות, אלא שנעשה בזה ביטול היש. וענינו בעבודת האדם (דכמו שהוא למעלה כך הוא בעבודה, וכמו שהוא בעבודה כך הוא למעלה), שהנה"א מסביר לנה"ב אשר גם הוא, הנה"ב, שהוא יש הנברא, ירגיש אלקות. והו"ע העבודה שע"פ טו"ד, שהרי הוא צריך לבאר לנה"ב כו', ומה שפועל עליו אינו ביטול במציאות, כי אם ביטול היש, שהנה"ב נשאר במציאותו, אלא שהוא בטל מצד הרגש האלקות. ולכן, השורש הראשון שבו מגעת עבודה זו הוא בחינת ההתנשאות שעל הזולת, שבבחינה זו העולמות תופסים מקום, שהרי אין מלך בלא עם. ולמעלה מזה הוא שילוב אד' בהוי', שההתגברות היא משם הוי' (שהרי האות הראשון גובר), דהוי' הוא למעלה מהעולמות, ושילוב אד' בהוי' הו"ע התכללות שם אד' בשם הוי', וכמשל אותיות הדיבור כמו שהם עדיין בחמדת הלב וכו', קודם שעולה מהלב אל המוח לחשב ולהרהר בהם⁵⁴. ובעבודה הו"ע רעו"ד שלמעלה מטו"ד, שבעבודה זו אין שום מציאות ישות כלל, ומגעת בשרשה הראשון בהתנשאות שמצד עצמו, ששם אין תפיסת מקום של העולמות כלל. והנה, הגם שהעבודה דביטול במציאות ויחו"ע היא נעלית יותר ומגעת בהתנשאות עצמי, מ"מ, הכוונה היא שתהי' העבודה דיחוט

53) ראה עץ חיים שער הכללים בתחילתו. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' ה. 54) ראה תניא פ"כ.

51) ראה תניא שעהיה"א פ"ז (פב, סע"א ואילך). 52) ראה לקו"ת שבת שובה סה, ד.

דוקא, ושימשיכו במציאות היש (יחו"ת) מבחינת דעת עליון, דזהו הבקשה ברוך כבוד הוי' ממקומו, המשכת התנשאות שמצד עצמו בהתנשאות שעל הזולת, שענינו בעבודה הוא המשכת דעת עליון בדעת תחתון.

(ו) **והנה** ב' יחודים אלו דיחו"ע ויחו"ת נמשכים מבחינת הדעת דוקא, והיינו, שאינו מספיק השכלה ואינו מספיק הבנה והשגה, אלא צריך שיהי' הדעת דוקא, שהו"ע ההתקשרות שיקשר דעתו ויתקע מחשבתו⁵⁵, והיינו דעם היות שהדעת הוא אחד מג' המוחין, מ"מ, ענינו הוא התקשרות, שהוא המקשר נקודת הידיעה (חכמה) בהבנה והשגה, והוא גם מקשר מוחין במדות, דבכדי שיהיו מדות אמיתיים ולא דמיונות שוא, הרי זה ע"י הדעת דוקא. ולהיות שהדעת הוא התקשרות, לכן דוקא ע"י הדעת נעשה השילוב דהוי' ואד', אלא שמבחינת ד"ע נמשך יחו"ע, שילוב אד' כהוי', ומבחינת ד"ת נמשך יחו"ת, שילוב הוי' באד'. והנה⁵⁶, בכדי לבוא לבחינת הדעת הרי זה כמארו"ל⁵⁷ אין התינוק יודע לקרוא אבא עד שיטעום טעם דגן, ויש בזה ב' בחינות, לחם מן השמים ולחם מן הארץ, דלחם מן הארץ שייך לנבראים, דתנא סידורא דפת נקט החורש והזורע כו'⁵⁸, ולחם מן השמים הוא למעלה מהנבראים, שלכן, לחם מן הארץ הי' לבני ישראל מיד כשיצאו ממצרים, משא"כ לחם מן השמים, היו צריכים לזה כו"כ הכנות, ועד למש"נ⁵⁹ אנסנו הילך בתורת, והיינו לפי שלחם מן השמים קאי על תורה, שהתורה מצד עצמה היא למעלה מהבנה והשגה, דתורה הוא בחינת טל, דטל לא מיעצר⁶⁰. ומזה מובן שלחם מן הארץ שייך לד"ת ולעבודה דיחו"ת, ולחם מן השמים שייך לד"ע ולעבודה דיחו"ע.

(ז) **וזהו** מ"ש בראשית ברא גו' ופירש רש"י אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם כו' ומה טעם פתח בבראשית וכו', דהנה, החודש הזה לכם הוא סדר נסי, שהו"ע העבודה דיחו"ע, ובראשית ברא הוא סדר הטבע, שהו"ע העבודה דיחו"ת, ועל זה היא הקושיא לא הי' צריך להתחיל את התורה, שענינה יחו"ע, אלא מהחודש הזה לכם, ומתקן, משום כח מעשיו הגיד לעמו גו', היינו, שהכוונה היא שתהי' העבודה במציאות היש דוקא, וזהו שאומר שיאמרו

58) שבת עד, ב.

59) בשלח טז, ד.

60) תענית ג, א.

55) ראה שם פ"ג. פמ"ב.

56) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' א'קלד

ואילך.

57) ברכות מ, א.

אומות העולם לסטים אתם, דענין אומות העולם הוא מה שנפלו בשבירת הכלים, והכוונה היא שתהי' עבודת הבירורים ע"י בני ישראל, שהו"ע כח מעשיו הגיד לעמו, שזהו מצד התענוג בעבודת הבירורים ויחו"ת. אמנם בכדי שתהי' העבודה דיחו"ת כדבעי צריך על זה נתינת כח מיחו"ע, כמבואר בקונטרס עץ החיים⁶¹. ולכן הנה גם העבודה דיחו"ת נקבעה בתורה, בכדי שתהי' על זה נתינת כח מהתורה שהיא יחו"ע. והיינו שהכוונה היא להמשיך ד"ע בד"ת, שעיי"ז נשלמת הכוונה שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁶².

ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו.
ובכ"מ.

(61) פ"ז-ח.

(62) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.